

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Освітній рівень:	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Галузь знань:	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність:	D3 «Менеджмент»
Освітня програма:	ОНП «Менеджмент»
Факультет:	Менеджменту

Умань – 2025 р.

Укладачі:

Новак І. М., професор, доктор економічних наук, декан факультету менеджменту

Вуйченко М. А., професор, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту

Кустріч Л. О., професор, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту

Шкільний О. О., професор, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту

Рецензенти:

Петренко Н. О., професор, доктор економічних наук, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Транченко Л. В., професор, доктор економічних наук, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Методичні рекомендації щодо проходження науково-педагогічної практики для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності D 3 «Менеджмент» освітньо-наукової програми «Менеджмент». Умань: УНУ, 2025. 16 с.

Розглянуто та рекомендовано для практичного використання кафедрою менеджменту (протокол № 1 від 20 серпня 2025 р).

Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною комісією факультету менеджменту Уманського національного університету (протокол № 1 від 20 серпня 2025 р).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Загальні положення	4
2. Мета і завдання практики	4
3. Організація і порядок проведення практики	6
4. Терміни проведення і зміст практики	6
5. Обов'язки керівника практики.....	11
6. Права і обов'язки аспіранта	11
7. Оформлення та оцінка результатів практики аспірантів	12
8. Методи контролю та порядок оцінювання результатів практики.....	13
Список рекомендованих джерел.....	15

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо проходження науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти рівня доктора філософії Уманського національного університету визначають зміст та організаційно-методичні засади проходження науково-педагогічної практики аспірантами.

Науково-педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності та є видом практичної діяльності аспірантів щодо здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, здобуття вмінь і навичок практичної викладацької діяльності.

Методичні рекомендації містять загальні вимоги щодо змісту, організації та керівництва практичної підготовки; вимоги до оформлення звіту та підготовки до захисту; критерії оцінювання знань під час захисту звіту здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності D3 - Менеджмент.

1. Загальні положення

Науково-педагогічна практика є заключним етапом підготовки здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії до педагогічної професійної діяльності та проводиться після завершення теоретичного вчення.

Науково-педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми «Менеджмент» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю D3 - «Менеджмент» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь здійснення самостійної науково-педагогічної роботи..

Проходження практики аспірантами УНУ здійснюється відповідно до вимог п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 №261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», ст. 51 Закону «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014р., Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 8 квітня 1993р. і Положенням «Про навчально-педагогічну практику аспірантів» в Уманському національному університеті.

Організатором педагогічної практики здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (далі - аспіранта) є кафедра, за якою він закріплений. Керівником педагогічної практики аспіранта є його науковий керівник.

2. Мета і завдання практики

Метою практики є забезпечення подальшого розвитку професійно-педагогічних компетентностей аспірантів щодо проведення викладацької роботи у закладах вищої освіти відповідно до фахової частини предметної області спеціальності D3 – «Менеджмент». Цей розвиток охоплює поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в вищих навчальних закладах в сучасних умовах; його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці до занять; вивчення особливостей викладання дисциплін, що відповідають напряму спеціальності D3 - «Менеджмент», шляхом застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін.

Об'єктом практики є навчальний процес підготовки фахівців за відповідним фаховим напрямом спеціальності D3 - «Менеджмент».

Предметом практики виступає окрема дисципліна фундаментального чи професійно-орієнтованого циклу навчального плану третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю D3 - «Менеджмент», що відповідає напрямку наукового дослідження аспіранта.

Основними **завданнями** науково-педагогічної практики є опанування здобувачами програмних компетенцій та результатів навчання.

Програмні компетентності (цілі практики):

- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності;
- оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду;
- здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань;
- здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках;
- здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел;
- здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти;
- здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проектами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках, застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, управлінні науковими проектами та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності;
- здатність обґрунтовано обирати та використовувати методи та інструменти наукових досліджень у сфері менеджменту;
- здобуття глибинних знань з менеджменту, зокрема розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань, критичного аналізу основних концепцій, оволодіння науковою термінологією;
- здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

Програмні результати навчання:

- застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи;
- вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми менеджменту державною та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях;
- розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках;
- розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті, проводити наукові дослідження, оприлюднювати результати та здійснювати їх впровадження з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів;
- глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці;
- планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики.; складати

пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.

- здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту;

- розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти, застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу;

- демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших;

У результаті проходження педагогічної практики в аспірантів повинні сформуватися конструктивні, організаторські, комунікативні й дослідницькі вміння викладача закладу вищої освіти, необхідні йому для забезпечення навчальної, методичної, виховної та дослідницької діяльності.

3. Організація і порядок проведення практики

Місце проходження практики - педагогічна практика аспірантів спеціальності D3 - Менеджмент проводиться, зазвичай, на кафедрі менеджменту або іншій профільній кафедрі УНУ, що проводять освітню діяльність на третьому (освітньо-наукового) рівні вищої освіти за спеціальністю D3 - «Менеджмент».

У якості фахової дисципліни, за якою аспірантом буде здійснюватися практична робота, обирається дисципліна, що викладається науковим керівником. У випадку, якщо за робочим планом в семестрі, в якому аспірант проходить науково-педагогічну практику, у наукового керівника не передбачено фахових дисциплін, то в якості дисципліни обирається фахова дисципліна кафедри, де працює науковий керівник аспіранта.

Як альтернатива, аспіранти мають право самостійно підбирати для себе місце проходження науково-педагогічної практики. Побажання аспіранта повинно бути обґрунтовано заявою на ім'я гаранта освітньої програми, до якої додається лист з відповідної установи зі згодою прийняти особу для проходження практики.

Аспіранти мають право проходити науково-педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном, з наступним поданням щоденника практики, звіту та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

Зазначена документація зберігається в індивідуальному плані аспіранта і розглядається під час атестації.

Керівником науково-педагогічної практики призначається науковий керівник аспіранта, що викладає фахові дисципліни за спеціальністю D3 – «Менеджмент».

У разі необхідності керівником науково-педагогічної практики може бути призначений досвідчений науково-педагогічний працівник, що входить до складу групи забезпечення спеціальності.

4. Терміни проведення і зміст практики

Згідно з навчальним планом УНУ, науково-педагогічна практика проводиться для аспірантів третього року навчання спеціальності D3 – «Менеджмент».

Загальний обсяг практики становить 6 кредитів ЄКТС (180 годин). Термін проходження педагогічної практики становить 6 тижнів.

Науково-педагогічна практика складається з двох частин: наукової та педагогічної. Кожна частина має відповідну мету і завдання.

4.1. Етапи проходження практики

Програма проходження кожного виду практики передбачає три етапи:

№ п/п	Етапи	Завдання
1	Підготовчий	Знайомство з програмою практики і вимогами до оформлення її результатів. Вирішення організаційних питань
2	Робочий	Знайомство з умовами проходження практики. Виконання програми практики
3	Підсумковий	Підготовка та захист звіту про проходження практики

4.2. Наукова практика

Наукова практика - це дослідна робота, яку виконують на основі добору фактичного матеріалу, його аналітичної обробки з метою написання дисертації доктора філософії.

Метою наукової практики аспірантів є закріплення та поглиблення професійних вмінь та навичок наукової роботи, досвіду організації та здійснення науково-дослідних робіт, їх презентації та захисту.

Під час проходження цього виду практики аспіранти мають виконати наступні **завдання**:

- ознайомитись із актуальними проблемами наукових досліджень у сфері менеджменту;
- набути навички накопичення, систематизації та класифікації інформації, складання електронного каталогу й оформлення бібліографії з теми, обраної для дослідження;
- навчитись складати анотації, писати реферати та здійснювати аналітичний огляд різної наукової літератури (монографій, статей у періодичних виданнях, аналітичних матеріалів національних та міжнародних економічних організацій, установ тощо);
- опанувати методику наукових досліджень, навчитись науково обґрунтовувати результати власних досліджень та пропозиції щодо вирішення проблеми дослідження;
- навчитися оформляти результати дослідження на прикладі наукової доповіді, статті, дисертації доктора філософії;
- складати звіт про виконання програми наукової практики.

Індивідуальні завдання для наукової практики

1. Визначити сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в сфері управління.
2. Розкрити сутність наукового дослідження.
3. Охарактеризувати актуальність наукової проблеми дослідження.
4. Обґрунтувати основні методології наукового дослідження.
5. Визначити об'єкт і предмет наукового дослідження.
6. Охарактеризувати зміст наукової гіпотези.
7. Визначити сутність поняття про методи і методології наукового пізнання.
8. Визначити типологію методів наукового дослідження.
9. Охарактеризувати особливості наукових фактів і визначити їх роль у науковому дослідженні.
10. Визначити особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження.
11. Визначити рівні та методи наукового дослідження.
12. Охарактеризувати методи наукового дослідження.
13. Розкрити сутність теорії менеджменту та її роль у науковому дослідженні.
14. Визначити сутність історичного і логічного методу наукового дослідження.
15. Взяти участь у конкретній науково-дослідній роботі у галузі управління.
16. Визначити методологію управлінської науки і методологію управлінської практики, їх співвідношення.
17. Визначити та охарактеризувати загальні вимоги до написання наукової роботи.
18. Проаналізувати стан наукового дослідження вибраної тематики та визначити ступінь наукової новизни запропонованого вирішення проблеми.
19. Визначити наукову та практичну значущість одержаних результатів.

4.3. Педагогічна практика

Мета педагогічної практики - сформувати професійні уміння та особистісні якості фахівця соціально-поведінкової спрямованості, на їх основі оволодіти видами професійної викладацької діяльності на рівні, який відповідає освітньо-науковій програмі підготовки доктора філософії; ознайомити аспірантів із сучасними методами і формами організації навчального процесу у вищій школі; сформувати у аспірантів навички викладання дисциплін з менеджменту та їх методичного забезпечення; виробити творчий, дослідницький підхід до педагогічної діяльності.

Завдання аспірантів під час проходження педагогічної практики:

- ознайомитись із структурою навчального закладу, нормативною базою навчального процесу, із організацією роботи кафедри менеджменту та методичним забезпеченням навчального процесу (навчальними та робочими планами, календарним графіком навчального процесу, робочими програмами дисциплін, навчально-методичними комплексами дисциплін тощо);
- сформувати знання та уявлення про сутність викладацької роботи;
- ознайомитись із змістом викладацької діяльності;
- ознайомитись із сучасним станом педагогічної діяльності в навчально-виховних закладах різного типу;
- сформувати і розвивати навички педагогічного спілкування із студентами, викладачами;
- опанувати технологіями педагогічної діяльності;
- розвивати науково-дослідницький підхід до вирішення професійних проблем;
- розвивати творчий підхід до виконання професійних обов'язків;
- відвідати заняття викладачів кафедри менеджменту із великим педагогічним стажем роботи (понад 10 р.);
- скласти план-конспект семінарського заняття, підібрати завдання для самостійної роботи;
- складати звіт про виконання програми педагогічної практики.

Індивідуальні завдання для педагогічної практики

1. Визначити методологічні підходи до організації навчання в системі закладів вищої освіти.
2. Визначити сутність системного підходу до змісту навчання на факультеті менеджменту.
3. Обґрунтувати дидактичні підходи до традиційного та особистісно-орієнтованого навчання у вищій школі.
4. Дати характеристику формам організації навчального процесу у вищій школі.
5. Визначити особливості методики викладання дисциплін з менеджменту у загальноосвітній школі, коледжі. Охарактеризувати їх відмінність.
6. Визначити основні функції вузівської лекції. Порівняти різні підходи щодо оцінки якості лекції. Запропонувати свої критерії та обґрунтувати їх.
7. Підготувати навчальний матеріал для проведення евристичної (сократівської) бесіди.
8. Охарактеризувати основні дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу лекцій дисциплін з менеджменту. Визначити структуру і методику проведення вступної та тематичної лекцій.
9. Підготувати дискусію за «круглим столом» за однією із тем управлінських дисциплін. Вказати на ефективність впровадження активних методів навчання у закладі вищої освіти. Обґрунтувати їх.
10. Визначити специфіку принципів та методів навчання на факультеті менеджменту у закладі вищої освіти.
11. Здійснити аналіз навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» або «магістр» за спеціальністю «Менеджмент».
12. Розробити детальний план-конспект семінарського заняття із управлінських дисциплін (за вибором аспіранта).
13. Підготувати лекцію з певної управлінської дисципліни. Запропонувати нові форми організації навчання, обґрунтувати їх ефективність.

14. Розробити тести для контролю знань із однієї із тем управлінських дисциплін.

15. Визначити основні вимоги до проведення семінарських занять з циклу управлінських дисциплін. Запропонуйте інноваційні технології навчання.

16. Визначити, в чому полягає значення самостійної роботи студента закладу вищої освіти. Визначити методи організації репродуктивної самостійності роботи студентів.

17. Підготувати проблемну лекцію з певної теми управлінської дисципліни. Порівняти різні підходи щодо оцінки якості лекції. Запропонувати свої критерії, обґрунтувати їх.

18. Підготувати доповідь на тему «Проблема індивідуалізації та диференціації навчання у закладі вищої освіти».

4.4. Зміст наукової практики

(науково-педагогічна практика починається із наукової практики;
наукова практика триває 3 тижні)

№ п/п	Завдання	Види діяльності	Форма звітності
Підготовчий етап			
1	Ознайомитись із програмою практики, керівником практики	Участь у роботі на-становного семінару	Оформити в щоден-нику практики: - мету і завдання практики; - зміст завдань
Робочий етап			
2	Визначити сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в сфері менеджменту	Розкрити сутність на-укового дослідження в сфері менеджменту. Охарактеризувати актуальність наукової проблеми дослідження	У щоденнику практики визначити та описати основні етапи проведення наукових досліджень
3	Скласти індивідуальний план роботи проходження наукової практики	Разом з керівником практики визначити коло проблем для са-мостійного рішення	Надати в щоденнику індивідуальний план і графік роботи
4	Проаналізувати стан наукового дослі-дження вибраної тематики та визначити ступінь наукової новизни запро-понованого вирішення проблеми	Обґрунтувати наукову та практичну значущість результатів дослідження	Описати в щоденнику та детально розкрити у звіті із проходження практики особливості наукової діяльності менеджера
Підсумковий етап			
5	Узагальнити одержані на практиці результати		Написати звіт із практики за встанов-леною формою
6	Підготувати і провести на заключному семінарі тематичний виступ		Відгук наукового ке-рівника і оцінка звіту із проходження практики

4.5. Зміст педагогічної практики

(педагогічна практика починається після закінчення наукової практики;
педагогічна практика триває 3 тижні)

№ п/п	Завдання	Види діяльності	Форма звітності
Підготовчий етап			
1	Ознайомитись із програмою практики, із керівником практики	Участь у роботі настановного семінару	Оформити в щоденнику практики: - мету і завдання практики; - зміст завдань
Робочий етап			
2	Ознайомитись із особливостями функціонування закладу вищої освіти: виявити загальні відомості про заклад, з'ясувати основне спрямування його діяльності, склад науково-педагогічних працівників та їх обов'язки, плани розвитку закладу тощо.	Поглиблено вивчити нормативно-правові документи, які регламентують діяльність закладу, і функціональні обов'язки науково-педагогічних працівників	Подати в щоденнику практики перелік головних нормативно-правових документів, які регламентують діяльність закладу вищої освіти, навести мету та завдання, які вирішує заклад
3	Ознайомитись із роботою викладачів кафедри менеджменту	У бесіді із викладачами ознайомитись із: - їх посадовими обов'язками; - планом роботи кафедри; - методичною роботою кафедри; - питаннями та особливостями проведення засідань кафедри тощо	Зафіксувати в щоденнику загальні відомості: - про особливості роботи викладачів; - про контингент студентів, з якими вони працюють; - про особливості викладання певних дисциплін з менеджменту на різних факультетах і спеціальностях
4	Скласти індивідуальний план роботи	Разом з керівником практики визначити коло проблем для самостійного розв'язання	Подати в щоденнику індивідуальний план і графік роботи
5	Вивчити і проаналізувати спрямування викладацької діяльності в даному закладі вищої освіти	Виявити форму і зміст педагогічної діяльності в даному закладі вищої освіти, а також її головні складові	Зафіксувати в щоденнику практики форму і зміст педагогічної діяльності факультету менеджменту Уманського НУС
6	Вивчити особливості методичної роботи науково-педагогічних працівників даного закладу вищої освіти	Разом із керівником практики дослідити нормативні документи даного закладу вищої освіти, які регламентують методичне забезпечення навчального процесу	Розробити і подати в щоденнику практики та звіті робочу програму з управлінської дисципліни (за вибором керівника практики і аспіранта)
7	Визначити основні функції вузівської лекції	Порівняти різні підходи щодо оцінки якості лекції	Подати у щоденнику практики та звіті зміст лекції з управлінської дисципліни (тема лекції за вибором керівника практики і аспіранта)
8	Охарактеризувати основні дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу лекцій з	Визначити структуру і методику проведення вступної та тематичної	

	управлінських дисциплін	лекцій	
9	Розробити детальний план-конспект семінарського заняття із управлінської дисципліни (за вибором аспіранта)	Визначити основні вимоги до проведення семінарських занять з циклу управлінських дисциплін. Запропонувати інноваційні технології навчання	Розробити та описати проведення семінарського заняття з управлінської дисципліни у щоденнику практики та звіті. Детально описати інноваційні технології навчання. Визначити способи ефективного проведення семінарських занять у закладі вищої освіти
10	Розробити варіант етичного кодексу викладача із урахуванням специфіки цього навчального закладу	Проаналізувати характер професійно-етичних взаємовідносин (педагогічної майстерності) викладача із студентами, їх батьками, колегами в даному закладі вищої освіти	Визначити і зафіксувати в щоденнику розроблений варіант етичного кодексу викладача або його педагогічної майстерності
Підсумковий етап			
11	Узагальнити одержані на практиці результати		Написати звіт із практики за встановленою формою
12	Підготувати і провести на заключному семінарі тематичний виступ		Відгук наукового керівника і оцінка звіту із проходження практики

5. Обов'язки керівника практики

Керівники науково-педагогічної практики забезпечують:

- надання аспірантам-практикантам необхідних документів (програми практики, методичних рекомендацій тощо);
- інформування аспірантів про систему звітності з практики, критерії оцінювання рівня знань, умінь, навичок, яких набули здобувачі за результатами практики, та процедуру захисту звіту з практики перед комісією;
- забезпечення чіткої організації, планування та обліку результатів практики;
- добір тематики занять та навчальних груп для проведення навчально-педагогічної практики;
- надання методичної допомоги в плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контроль роботи аспіранта, проведення ним занять та інших видів його роботи зі студентами, реалізація заходів щодо ліквідації недоліків в організації практики;
- приймання заліку з практики (у складі комісії).

6. Права і обов'язки аспіранта

Аспірант під час проходження науково-педагогічної практики має право на відвідування занять провідних викладачів УНУ (за попереднім погодженням) з метою вивчення методики викладання та ознайомлення з передовим педагогічним досвідом.

Аспірант самостійно складає Індивідуальний план проходження науково-педагогічної практики та узгоджує його з керівником практики.

При проходженні науково-педагогічної практики аспіранти зобов'язані:

- з'явитись на збори з питань організації практики у встановлений кафедрою час;
- отримати до початку практики від керівника практики робочу програму практики, методичні рекомендації щодо проходження практики, консультації щодо оформлення всіх

необхідних документів;

- систематично працювати над виконанням завдань за програмою практики;
- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, зазначені в індивідуальному графіку проходження практики та вказівками безпосереднього керівника;
- відвідувати лекції та практичні заняття, які проводить науковий керівник та інші практиканти;
- вивчити та суворо дотримуватись режиму робочого дня, правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, які діють на базі практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- постійно підтримувати контакт з кафедрою та у призначений керівником практики термін з'явитися на проміжний контроль;
- висвітлити результати виконаної роботи та оформити їх у Звіті про проходження практики відповідно до встановлених і діючих вимог до структури та оформлення звіту;
- своєчасно надати на кафедру звітні документи та у належний термін захистити матеріали практики.

Аспірант, робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план.

За рішенням наукового керівника та зі згоди завідувача кафедри аспіранту може призначатися повторне проходження педагогічної практики.

7. Оформлення та оцінка результатів практики аспірантів

Після завершення науково-педагогічної практики аспіранти звітують про її виконання. Документами, які підтверджують виконання аспірантом освітньої компоненти «Науково-педагогічна практика» освітньо-наукової програми із спеціальності D3 «Менеджмент», є відповідним чином оформлений аспірантом звіт про проходження практики та відгук його наукового керівника. Звіт про проходження практики оцінюється та підписується керівником практики.

Аспіранти мають право проходити науково-педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном, з наступним поданням щоденника практики, звіту та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

Звіт повинен мати титульний аркуш та змістову частину.

Змістова частина має такі розділи:

ВСТУП (зазначається мета та завдання практики) (1-2 стр.)

РОЗДІЛ 1. НАУКОВА ПРАКТИКА

1.1. Обґрунтування актуальності теми дисертації аспіранта із виділенням недослідженої частини наукової проблеми, з коротким оглядом літературних джерел по темі дослідження (15-20 джерел із яких не менше 50% мають бути на англійській мові) (2-3 стр.).

1.2. Мета і завдання дослідження (1 стр.).

1.3. Методи дослідження (із деталізацією - для вирішення яких завдань використовуються ті чи інші методи дослідження) (2-3 стр.).

1.4. Очікувана наукова новизна результатів дослідження (1-2 стр.).

1.5. Практичне значення одержаних результатів (1 стр.).

1.6. Індивідуальне завдання для наукової практики (на розсуд та за вибором керівника практики із переліку «Індивідуальні завдання для наукової практики» аспіранту можуть бути призначені від 1 до 3 індивідуальних завдань) (в залежності від кількості індивідуальних завдань та їх змісту, але не більше 10 стр.).

РОЗДІЛ 2. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

2.1. Робоча програма з управлінської дисципліни (за вибором керівника практики і аспіранта) (15-20 стр.).

2.2. Зміст лекції з управлінської дисципліни (тема лекції за вибором керівника практики і аспіранта) (6-8 стр.).

2.3. Розгорнутий план проведення семінарського заняття з управлінської дисципліни (1-2 стр.).

2.4. Інноваційні технології навчання - передовий вітчизняний та закордонний досвід (3-4 стр.).

2.5. Індивідуальне завдання для педагогічної практики (на розсуд та за вибором керівника практики із переліку «Індивідуальні завдання для педагогічної практики» аспіранту можуть бути призначені від 1 до 3 індивідуальних завдань) (в залежності від кількості індивідуальних завдань та їх змісту, але не більше 10 стр.).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ (2-3 стр.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Звіт виконується українською мовою.

Основна частина звіту з практики не повинна бути меншою, ніж 35 і більшою, ніж 70 стр. друкованого тексту (шрифт - Time New Roman Суг, розмір - 14, інтервал - 1,5; береги: верхній - 2 см, нижній - 2 см, лівий - 2-2,5 см, правий - 1 см; абзацний відступ - 1 см.). Звіт друкується з одного боку аркуша білого паперу.

Зміст містить назви та номери початкових сторінок всіх розділів та підрозділів звіту. Текст основної частини звіту поділяють на розділи і підрозділи згідно типової структури звіту з практики.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул, подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять (особливий колонтитул для першої сторінки), на наступних сторінках номер проставляють по центру в нижній частині сторінки без крапки. Нумерація сторінок звіту повинна бути наскрізною: перша сторінка - титульний аркуш, друга - зміст і так далі відповідно до наведених рекомендацій.

Кожну структурну частину звіту треба починати з нової сторінки (ВСТУП, РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ). Заголовки структурних частин звіту друкують великими літерами симетрично до тексту (по центру). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2,0 інтервалам основного тексту.

Текст звіту, посилання на використані джерела, список використаних джерел і т.д. оформляються згідно із Наказом Міністерства освіти і науки «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017р. .

Оцінювання звіту про проходження практики здійснюється за 100-бальною шкалою. Загальна сума балів враховує бали за зміст звіту про практику та за його захист.

Впродовж 10 робочих днів після закінчення практики аспірант повинен подати на кафедру менеджменту УНУ оформлений, відповідно до оголошених вимог, звіт про проходження науково-педагогічної практики.

8. Методи контролю та порядок оцінювання результатів практики

Робочою програмою науково-педагогічної практики передбачено три види контролю: опитування, поточний контроль (для змістових модулів) і підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться керівником практики (науковим керівником аспіранта) за результатами опрацювання аспірантом теоретичної частини освітньої компоненти. Результати опрацювання теоретичної частини, відображаються у відповідних розділах звіту аспіранта з науково-педагогічної практики. При оцінюванні враховується повнота вирішення аспірантом завдань змістових модулів відповідно до зазначених критеріїв нарахування балів.

Оцінювання результатів проведених аспірантом занять проводиться фаховою комісією після завершення практичної складової. До складу фахової комісії входять: керівник науково-педагогічної практики (науковий керівник аспіранта), гарант освітньої програми та провідний фахівець зі спеціальності, що входить до складу групи забезпечення. Фахова комісія у повному складі присутня під час проведення аспірантом аудиторних занять.

Підсумковий контроль відбувається у формі диференційованого заліку. Для підготовки до диф. заліку аспірант оформлює звіт з науково-педагогічної практики і підписує його у керівника практики (наукового керівника). Залік проходить у формі захисту звіту про проходження науково-педагогічної практики, захищається аспірантом з диференційованою оцінкою перед комісією, призначеною деканом факультету. Результати оцінювання вносяться до залікової відомості та залікової книжки аспіранта.

Аспіранту, який не виконав програми практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно за умов, визначених університетом.

Аспіранту, який відповідно до наказу ректора Університету проходитиме закордонне стажування, може бути надано право проходження практики в інший період, аніж той, що визначений навчальним планом

Для захисту звіту аспірант готує презентаційні матеріали і виступає з доповіддю перед фаховою комісією. Розподіл балів за результатами захисту звіту здійснюється за наступними критеріями:

Розподіл балів при оцінюванні звіту проходження науково-педагогічної практики

	1. Оформлення звіту	70 балів
1.1	Загальні вимоги до оформлення звіту:	25 балів
1.1.1	Наявність та чіткість формування мети і завдання звіту	3
1.1.2	Відповідність логічної побудови звіту поставленим цілям і завданням, пропорційність структури роботи	3
1.1.3	Правильність оформлення списку літератури (порядок розміщення, повнота, сучасність, відсутність помилок)	2
1.1.4	Наявність, якість ілюстративних матеріалів (рисунків, схем, діаграм, графіків, таблиць) у тексті роботи та відповідність їх оформлення встановленим критеріям (вимогам)	3
1.1.5	Правильність оформлення звіту (нумерація сторінок, оформлення титульного аркуша, дотримання вимог до розміру полів, шрифту, міжрядкового інтервалу та інше), відсутність редакційних помилок	4
1.1.6	Повнота і відповідність висновків завданням, сформульованим на початку практики	10
1.2	Вимоги до змісту звіту:	45 балів
1.2.1	Якість і глибина теоретико-методологічного аналізу наукової проблеми. Наявність та якість критичного огляду літературних джерел. Наявність наукової полеміки. Етика цитування (наявність посилань на літературні джерела). Самостійність суджень і викладу матеріалу (наявність формулювання власної думки аспіранта)	15
1.2.2	Наявність, системність і глибина особистого аналізу первинних та вторинних джерел інформації, наявність і переконливість узагальнень і висновків з аналізу, виявлення проблем і недоліків у діяльності об'єкту дослідження	15
1.2.3	Наявність та логічний зв'язок заходів, що пропонуються для вирішення виявлених проблем, з проведенням у роботі аналізом фактичних матеріалів, їх актуальність та реальність. Розробка альтернативних варіантів рекомендацій, обґрунтування та розрахунок ефективності запропонованих рішень. Наявність аналізу зарубіжного досвіду та його використання при розробці пропозицій.	15
	2. Захист звіту	30 балів

2.1	Володіння культурою презентації (вільне володіння текстом доповіді, наявність в структурі доповіді всіх належних елементів: вітання, представлення, обґрунтування актуальності, мети, завдань курсової роботи, викладення особисто розроблених теоретичних, проблемних, аналітичних та рекомендаційних аспектів роботи, посилання на	10
2.2	Вміння стисло (в межах регламенту), послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження.	10
2.3	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання, на зауваження і пропозиції, що містяться у відгуку наукового керівника на звіт, здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди.	10

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диф. заліку	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел

Базова:

Законодавчі і нормативні документи

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Офіційний вісник України. 2017. №78. С. 7-84.
2. Про вищу освіту : Закон України № 1709-IX від 07.09.2021, Вісник Верховної Ради, 2021, № 47, ст. 384.
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти : Закон України від 18.12.2019 (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 24, ст. 170).
4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України № 870-IX від 03.09.2020, Вісник Верховної Ради, 2020, № 50, ст. 468.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 року № 261. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-p#Text>.
6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.
7. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук : Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 року №1220.
8. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: наказ МОН України № 776 від 16.07.2018. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennyakonceptsiyi-rozvitkupedagogichnoyi-osviti>
9. Положення про науково-педагогічну практику здобувачів третього(освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Уманському національному університеті садівництва. 2023. URL: <https://www.udau.edu.ua/ua/file/lcNB>

Основна навчальна література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник / С. С. Вітвицька. - Київ : Центр навчальної літератури, 2018. - 384 с.
2. Зайченко І. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник / І. Зайченко, В. Теслюк, А. Каленський. - Київ, ЛПА-К., 2018. - 484 с.
3. Казак І. О. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посібник для підготовки докторів філософії очної форми навчання / І. О. Казак. - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. - 116 с.
4. Калашнікова Л. М. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навч. посібник / Л. М. Калашнікова, О. А. Жерновникова. - Харків, 2016. - 260 с.
5. Ортинський В. Педагогіка вищої школи : підручник / В. Ортинський, І. Ортинський. - Львів : Львівська політехніка, 2017. - 500 с.

Допоміжна:

1. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
2. Карпенко О. Філософсько-методологічний компонент у структурі науково-педагогічного дослідження. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2018. Вип. 7. С. 97-105. URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/prptm_a_2018_7_10.pdf
3. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. URL : <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>.
4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. URL : <http://moskalik.at.ua/kurslekziy/mmmvvv.doc>.
5. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи : підручник. КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29032>.
6. Кайдалова Л. Г., Сабатовська-Фролкіна І. С., Альохіна Н. В., Шварп Н. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посібник. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація. URL : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/.
2. Методи навчання та їх класифікація. URL : <http://osvita.ua/school/theory/780/>.
3. Наукові дослідження - шлях до розв'язання проблем педагогіки. URL: <http://ua.textreferat.com/referat-12845.html>.
4. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних Зкладах. URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukovadiyalnistuvishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>.
5. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. URL : <http://www.info-library.com.ua/bookstext4050.html>.
6. Сайт «Аспірант». URL : <https://aspirant.com.ua/ua/art.htm>.